

מסורת הש"ס

(א) ב"ב קכב, (ב) ס"א הואי, (ג) נפ"מ מ"ש הערך צנרן פסור ע"ש ז"ל פרוודהא כר"ש והעיר המוסף הערוך שם פירושו בלשון וזיג מנגישי טערים וכפריס נקדא פסורן, (ד) נערכין לנ: ע"ש, (ה) נשם לנ:, (ו) נוספתא פ"ב ע"ש, (ז) ג"א א"ר וירא, (ח) חולין קלג. ע"ש, (ט) הוריות יג: מגילה יח, (י) נדפויי לוחא, (יא) טענית ו. זכריות כג: (ל) ננס"א: (מ) ישראל, (מא) נענית ו. ע"ש, (ס) נשנת (לג), (סא) נוספתא פ"ב, (ע) ז"ל רביעית,



תורה אור השלם

- גלעד קרית פעלי און עקבה מדרם: הושע ו ח
- ובחבי איש גזרחים חבר כהנים דרך ירחצו שובחם כי יחזק יעז:
- ואת הערים אשר תתנו ללויים את שש ערי מקלט אשר תתנו לנס שמהו ויעלהם תתנו ארבעים ושתים עיר: במדבר לה
- וחנן את רעורו בבלי דעת והוא לא שנא לו מתמל שלשום ונס אל אחת מן הערים האל ויהי: דברים ד מב
- ואת שדה העיר ואת חצירה נתנו לכלב בן יפנה באחוזתו:

- יהושע כא יב
- ועיר מבצר הצדים צר וחמת רקת וכנרת ואקמה ותרמה וחקצור: וקדש ואדרעי ועין חצורה: יהושע יח לו
- לנס שמהו וירצא אשר יקדש את רעורו בבלי דעת והוא לא שנא לו מתמל שלשום ונס אל אחת מן הערים האל ויהי: דברים ד מב
- את בצר במדבר בארץ המישר לראובן: ואת ראמת בגלעד לגדי ואת גולן בבשן למנשי: דברים ד מג
- והאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל: דברים ד מד
- והשמע ראובן ויצאלו מקדם ואמר לא נבנו נפש:

- בראשית לו מא
- אז יבדיל משה שלש ערים בעבר הנהרין מחוצה לשמע:
- דברים ד מא
- אתב קסא לא שבע קסא ומי אהב בהמון לא תבאנה עם זה הבל:
- קהלת ה ט
- מי ימלל גבורות יי ישמיעו את תוקלתו:
- התלים ק ב
- חבר אל הברים ונאלו חבר אל גבוריה וחתו: ירמיהו לו
- ואמר אחרן אל משה בי אדני אל נא תשת עלינו חסאת אשר נואלנו ואשר חטאנו: במדבר יב יא
- נואלו שרי צען נשאו שרי נח התעו את מצרים פת שטתיה: ישעיהו יג

- עמדות היו רגלינו בשערך ירושלם: התלים קכב ב
- כי טוב יום בחצרך מאלף בחרתי והסתופח בבית אליה מדור באהל ירשע: התלים פד יא

מקלט ושדה העיר וחצירה נתנו לכלב. וקדש עיר מקלט הואי והכתיב ועיר מבצר הצדים צר וחמת רקת וכנרת א"ר וירא מיכן שלא ישנה אדם לתלמיד שאינו הנון. א"ר יוחנן הרב שגלה מגלין רבו עמו שנאמר וחי עביד ליה מידי דהיהו ליה חיותא. א"ר יוסא מיכן שאל ישנה אדם לתלמיד שאינו הנון. א"ר יוחנן רב שגלה מגלין ישיבתו עמו. איני שרב גולה והאמר ר' יוחנן מני לדברי תורה שקולטין שנאמר את בצר במדבר וכתיב וזאת התורה. ופרקינן קולטין ממלאך המות בעדנא דעסק בה כדרב חסדא דהוה גריס יתיב בבי רב ולא הוה יכול שילתא א' למיקרב גביה דלא הוה שתיק פומיה מנרסא. סליק יתיב ארזא דבי רב פקע ארזא ושתיק ויכול ליה: אוהב כסף לא ישבע כסף זה מרע"ה שהיה אוהב המצות ולא היה שבע מהן. ומי אוהב בהמון לא תבואה. למי נאה להלן (ל) בהמון מי שכל תבואה שלו והיינו דא"ר אלעזר מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו למי נאה למלל גבורות ה' מי שיכול להשמיע כל תהלתו. (א) יהבו ביה רבנן עיניהו ברבא בריה דרבא (ז) ירושלמי (סוף פירקין) ה' דברים היה הבית האחרון חסר מן הראשון. ואילו הן. אש. וארץ. ואורים ותומים. ושמן המשחה. ורוח הקדש. אמר אבבי תיח צריך לפרסם עצמו. היך בר נש דחכם חדא מכילא וואל לאתר ואינן מוקרין ליה דהוא חכם תרתי מכילי צריך למימר לון חדא מכילא אנא חכים: רב אשי אמר כל אוהב ללמוד בהמון (לא) גלון תבואה. כרבי יוסי בר חנינא דאמר חרב (על) גלון הברים וגואלו. חרב על צוארי תיח שיושבין ועוסקין בתורה בד בבד ולא עוד כו'. רבינא אמר כל (האומר) (האובח) ללמד בהמון (לא) גלון תבואה. והיינו דאמר רבי הבה תורה למדתי מרובתי ומחבירי יותר מן ומתלמידי יותר מכולן: עומדות היו רגלינו בשערך ירושלים מי גרם להיות עומדות רגלינו במלחמה שערי ירושלים שהיו מצוינים בהלכה. וכן אמר הקביה לדוד טוב לי יום שאתה מתעסק בתורה בחצריך מאלף

עוקבין. אורבין: **מהאי גיסא ומהאי גיסא דמרחקי**. חצרון וקדש

רחוקות מנצולי הארץ **ש** שני רביעי הארץ וההורג בסוף הגזול לריך לנוס רביע הארץ: **ומ"ש מליעאי דמקריב**. ההורג בין חצרון לשכם וצין שכם לקדש קרוב למקלט מיכן ומיכן: **צין לדעס צין שלא לדעס**. צין שצרח שם לדעת קליטה

צין [שללן] צרח שם (שלא) לדעת [קליטה] שלא היה יודע שהיא קולטת: **פרוודהא**. כפרים וחמרים הסמוכות לה ונקראות על שמה נתנו לכלב: **וערי מצנר**. כרכים גדולים שהיו נצמלת נפתלי הנדים צר וגו': **ערים הללו**. ערי מקלט: **טירין קטנים**. לפי שאין מוזנות מנזיין שם: ולא **כרכים גדולים**. שהכל נקצלים שם ממיד ויהא רגל גואל הדם מנזיה שם ויארצו לו: **כגון סליקוס**. עיר מצנר יש כפר סמוך הנקרא אקרא דסליקוס וכך קדש העיר מצנר ועיר צינזי סמוכה לה הנקראת על שמה: **ואס אין שם מים**. כשנפלו צגורל צינזי יהושע ללויס הביאו להם אמות מים אחרי כן מן הנהרות הרחוקים: **במקוס שווקים**. שימצאו מוזנות לקנות: **במקוס אוכלוסין**. שיהו כפרים וישזו סמוכים להם שלא יצואו גואלי הדם מרזכים על העיר בחיל: **כלי זיין**. שלא יקנה גואל הדם

תרתי קדש הואי אמר רב אשי כגון סליקום ואקרא דסליקום גופא יערים הללו אין עושין אותן לא טירין קטנים ולא כרכין גדולים אלא עיירות בינוניות ^א ואין מושיבין אותן אלא במקום מים

ואם אין שם מים מביאין להם מים ואין מושיבין אותן אלא במקום שווקים ואין מושיבין אותן אלא במקום אוכלוסין נתמעטו אוכלוסיהן מוסיפין עליהן נתמעטו דיוריהן מביאין להם כהנים ליום וישאלים ואין מוכרין בהן לא כלי זיין ולא כלי מצודה דברי רבי נחמיה וחכמים מתירין ^ב ושזין שאין פורסין בתוכן מצודות ואין מפשילין לתוכן חבלים כדי שלא תהא רגל גואל הדם מצויה שם א"ר יצחק מאי קרא ^ג וגם אל אחת מן הערים האל וחי עביד ליה מידי דתהוי ליה חיותא תנא יתלמיד שגלה מגלין רבו עמו שנאמר וחי עביד ליה מידי דתהוי ליה חיותא ^ד אמר ר' זעירא מכאן ה"שלא ישנה אדם ^ה לתלמיד שאינו הנון א"ר יוחנן יהרב שגלה מגלין ישיבתו עמו איני והא א"ר יוחנן מונין לדברי תורה שהן קולטין שנאמר ^ו את בצר במדבר וגו' [וכתיב בתריה] ^ז וזאת התורה לא קשיא הא בעידנא דעסיק בה הא בעידנא דלא עסיק בה ואי בעית אימא מאי קולטין ממלאך המות ^ח כי הא דרב חסדא הוה יתיב וגרים בבי רב ולא הוה קא יכול שליחא [דמלאכא דמותא] למיקרב לגביה דלא הוה שתיק פומיה מגריסא סליק ויתיב אארזא דבי רב פקע ארזא ושתיק ויכול ליה א"ר תנחום בר חנילאי מפני מה זכה ראובן לימנות בהצלה תחלה מפני שהוא פתח בהצלה תחלה שנאמר ^ט וישמע ראובן ויציליהו מידם דרש רבי שמלאי מאי דכתיב ^י אז יבדיל משה שלש ערים בעבר הירדן מזרחה [שמש] אמר לו הקב"ה למשה הזרח שמש לרוצחים איכא דאמרי א"ל הזרחת שמש לרוצחים דרש רבי סימאי מאי דכתיב ^{יא} אוהב כסף לא ישבע כסף ומי אוהב בהמון לא תבואה אוהב כסף לא ישבע כסף זה משה רבינו שהיה יודע וישאין שלש ערים שבעבר הירדן קולטות עד שלא נבחרו שלש בארץ כנען ואמר מצוה שבאה לידי אקיימנה ומי אוהב בהמון לא תבואה למי נאה ללמד בהמון מי שכל תבואה שלו והיינו ^{יב} דא"ר אלעזר מאי דכתיב ^{יג} מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו למי נאה (ללמד) [למלל] גבורות ה' מי שיכול להשמיע כל תהלתו ורבנן ואיתימא רבה בר מרי אמר מי אוהב בהמון לו תבואה כל האוהב ^{יד} (למלמד) בהמון לו תבואה יהבו ביה רבנן עיניהו ברבא בריה דרבה (סימן) אשי ללמוד רבינא ללמד) רב אשי אמר כל האוהב ללמוד בהמון לו תבואה והיינו ^{טו} דא"ר יוסי בר' חנינא מאי דכתיב ^{טז} חרב אל הברים וגואלו חרב על צוארי שונאיהם של ^{טז} ת"ח שיושבין ועוסקין בתורה בד בבד ולא עוד אלא שמתפשין כתיב הכא וגואלו וכתיב התם ^{טז} אשר נואלנו ולא עוד אלא שחוטאין שנאמר ואשר חטאנו ואיבעית אימא מהכא ^{טז} גואלו שרי צוען רבינא אמר כל האוהב ללמד בהמון לו תבואה והיינו דאמר ^{טז} רבי הרבה תורה למדתי מרבותי ומחבירי יותר מהם ומתלמידי יותר מכולן א"ר יהושע בן לוי מאי דכתיב ^{טז} עומדות היו רגלינו בשערך ירושלם מי גרם להרגלינו שיעמדו במלחמה שערי ירושלם שהיו עוסקים בתורה וא"ר יהושע בן לוי מאי דכתיב ^{טז} שיר המעלות לדוד שמחתי באומרים לי בית ה' גלך אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע שמעתי בני אדם שהיו אומרים מתי ימות זקן זה ויבא שלמה בנו ויבנה בית הבחירה ונעלה לרגל ושמחתי ^{טז} אמר לו הקב"ה ^{טז} כי טוב יום בחצריך מאלף טוב לי יום אחד שאתה עוסק בתורה לפני מאלף עולות שעתיך שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח: ומכוונות להם דרכים וכו': תניא ^{טז} ר' אליעזר בן יעקב אומר

אלו הן הגולין פרק שני מכות י.

שם זיין ויהורג שאס יציא כלי זיין ממקומו וירגשו זו: **וכלי מלודה**. אף כהם הורגין חיות: **מאי קרא**. דמתקנינן להו לרואחין דבר סאריכין לו: **לסלמיד שאינו הנון**. שלא יציאוהו עונותיו לידי הריגה צשווג ויגלה דאמר' לקמן (עמוד ב) שאינו מנזי אלא צרשעים: **לימנוס** **צהלסה תחלה**. שפתח הכתוב זו צערי מקלטת תחלה: **הורח שמש לרואחים**. להכין להם חיותם כגון הנך מילי דלעיל: **הורחם שמש לרואחים**. צהדלה זו ויפס עשית: **ללמד כהמון**. לדרוש צרכים: **שכל תבואה שלו**. צצקי במקרא צמשהו וצהלכות וצאגדות: **ורצנן ואיסימא רב מרי אמרי מי אוהב כהמון וגו' האוהב ס"ח**

לו **תבואה**. התורה מחזרת עליו ועל זרעו כדאמרין צעלמא (שנת דף לה) האל מאלן דרחיס רצנן הויין ליה צנין רצנן: **ויסבו רצנן עיניהו צרעה**. שהיה אוהב תלמידי חכמים **אמר ר' זדרב אשי** ^א גרסי' ללמוד כדצינא גרסי' ללמד: **ללמוד כהמון**. עס מצרים רצים: **נואלו שרי לוון (ב) נשאו שרי נוף**. אלמא הנואל נשא לחטוא: **ללמד כהמון**. מרצה תלמידים: **לו תבואה**. לפי שעל ידיהם ירצה הפלפול ונותן לנ לתוך קוסיותיהם: **בשעריך**. בשביל שעריך: **מאלף עולות** כו'. מקרא כתוב אלף עולות יעלה שלמה וגו' (מלכים א' ב):

מקלט והברין עיר מקלט הוא. כדמכיל ביהושע (כא) ולבני אהרן הכהנים נתנו את עיר מקלטם הנהו את חצרון ואת מגרשיה (ושב"ס) ב"ב קכב). פרוודהא. כפרים ושדות שצניצ להעיר חוה' למגרס (שם). **ערים הללו**. הימננס ללויס (שד"ך לו). לא טירין קטנים. לפי שכן ערי מקלט וציען שהם שם יישבו לנית מטס לרואחים (שם). ולא כרכים גדולים. לפי שמתקנצין שם מכל מקומות למסורה ומהא רגל גואל הדם מנזיה שם וארצו את הכוה' ויהרצו (שם). **עצירות בינוניות**. כלל חומה (שם). **אוהב כסף לא ישבע כסף**. אוהב מנאות לא יפגע מסן (קהלת ה ט). **מי שיכול להשמיע כל תהילתו**. ואין מי שיכול לספר את כולו לסיפק אין נראה לספר מדעתו אלא את שחקנו חכמים (תנ"יה יח). **אשר נואלנו** פירסם דאפטשנא (תענית א). **שחוטאין**. דכתיב טאלטו גבי מנאטו (שם). כי טוב יום בחצריך. כלומר ככר אמתת לפני טוב יום שאתה עומד בתלרי ועוסק במורה מאלף עולות שעתיד נקח שלמה להעלות דכתיב (מ"ב א' א) אלף עולות יעלה שלמה וגו' (שבת לו).

הגהות הב"ח (א) גב' אמר אב"י הללו. (ב) פירוש הני שש: (ג) רש"י ד"ה נואלו שרי לוון נשאו. י"ב נשאו פרש"י נטעו: (א) הברין עיר מקלט הוא. כדמכיל ביהושע (כא) ולבני אהרן הכהנים נתנו את עיר מקלטם הנהו את חצרון ואת מגרשיה (ושב"ס) ב"ב קכב). פרוודהא. כפרים ושדות שצניצ להעיר חוה' למגרס (שם). **ערים הללו**. הימננס ללויס (שד"ך לו). לא טירין קטנים. לפי שכן ערי מקלט וציען שהם שם יישבו לנית מטס לרואחים (שם). ולא כרכים גדולים. לפי שמתקנצין שם מכל מקומות למסורה ומהא רגל גואל הדם מנזיה שם וארצו את הכוה' ויהרצו (שם). **עצירות בינוניות**. כלל חומה (שם). **אוהב כסף לא ישבע כסף**. אוהב מנאות לא יפגע מסן (קהלת ה ט). **מי שיכול להשמיע כל תהילתו**. ואין מי שיכול לספר את כולו לסיפק אין נראה לספר מדעתו אלא את שחקנו חכמים (תנ"יה יח). **אשר נואלנו** פירסם דאפטשנא (תענית א). **שחוטאין**. דכתיב טאלטו גבי מנאטו (שם). כי טוב יום בחצריך. כלומר ככר אמתת לפני טוב יום שאתה עומד בתלרי ועוסק במורה מאלף עולות שעתיד נקח שלמה להעלות דכתיב (מ"ב א' א) אלף עולות יעלה שלמה וגו' (שבת לו).

א"ר אלעזר שהיו עוקבים להרוג נפשות. ובשכם נמי שכיחי רצחנים שנאמר דרך ירצחו שכימה. חבר כהנים שהיו מתחברים גדודים להרוג כתבורת כהנים על הגרנות בחילוק תרומה. ואסין' אלו שש עיר מקלט קולטות לדעת ושלא לדעת והאי דכתיב ועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר אינן קולטות אלא לדעת. חברון היתה עיר מן השרפים ויהוה ירצח את הרשעים. ושינן תרתי קדש הוון. ואין עושין כערי מקלט דברים שגורמין להיות רגלו של גואל חסדא דהוה גריס יתיב בבי רב ולא הוה יכול שילתא א' למיקרב גביה דלא הוה שתיק פומיה מנרסא. סליק יתיב ארזא דבי רב פקע ארזא ושתיק ויכול ליה: אוהב כסף לא ישבע כסף זה מרע"ה שהיה אוהב המצות ולא היה שבע מהן. ומי אוהב בהמון לא תבואה. למי נאה להלן (ל) בהמון מי שכל תבואה שלו והיינו דא"ר אלעזר מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו למי נאה למלל גבורות ה' מי שיכול להשמיע כל תהלתו. (א) יהבו ביה רבנן עיניהו ברבא בריה דרבא (ז) ירושלמי (סוף פירקין) ה' דברים היה הבית האחרון חסר מן הראשון. ואילו הן. אש. וארץ. ואורים ותומים. ושמן המשחה. ורוח הקדש. אמר אבבי תיח צריך לפרסם עצמו. היך בר נש דחכם חדא מכילא וואל לאתר ואינן מוקרין ליה דהוא חכם תרתי מכילי צריך למימר לון חדא מכילא אנא חכים: רב אשי אמר כל אוהב ללמוד בהמון (לא) גלון תבואה. כרבי יוסי בר חנינא דאמר חרב (על) גלון הברים וגואלו. חרב על צוארי תיח שיושבין ועוסקין בתורה בד בבד ולא עוד כו'. רבינא אמר כל (האומר) (האובח) ללמד בהמון (לא) גלון תבואה. והיינו דאמר רבי הבה תורה למדתי מרובתי ומחבירי יותר מן ומתלמידי יותר מכולן: עומדות היו רגלינו במלחמה שערי ירושלים שהיו מצוינים בהלכה. וכן אמר הקביה לדוד טוב לי יום שאתה מתעסק בתורה בחצריך מאלף

^[1] מלוא מלמלאח דמותא לוחא כגמ' כדספריי: (ב) להלן. (ג) הוה קא גיכ גי' הערך עקב אהוסה: (ד) אולי חסר כולן ואלן כמ"ש כגמ' ורצנן כו': (ז) כ"ה הניסאס גיכ כע"י:

^[2] י

עין משפט ונר מצוה

בג א מ"י פ"ח מהל' רואח ה' ט והל' י סמג עשין טו: **מד ב ג** מ"י שם הלכה ח הכל שם: **בוה ד** מ"י שם פ"ז הל' א סמג עשין עו: **בוה ה** מ"י פ"ד מהל' ת"ת הלכה א סמג עשין יב טו"ש"ע י"ד סומן רמז ס"ז: **בוז ו** מ"י פ"ז מהל' רואח הלכה א סמג עשין עו: **ז** (מ"י) שם פ"ח ה' ג



גליון הש"ס



הגהות הב"ח

(א) גב' אמר אב"י הללו. (ב) פירוש הני שש: (ג) רש"י ד"ה נואלו שרי לוון נשאו. י"ב נשאו פרש"י נטעו:

הגהות הב"ח (א) גב' אמר אב"י הללו. (ב) פירוש הני שש: (ג) רש"י ד"ה נואלו שרי לוון נשאו. י"ב נשאו פרש"י נטעו: (א) הברין עיר מקלט הוא. כדמכיל ביהושע (כא) ולבני אהרן הכהנים נתנו את עיר מקלטם הנהו את חצרון ואת מגרשיה (ושב"ס) ב"ב קכב). פרוודהא. כפרים ושדות שצניצ להעיר חוה' למגרס (שם). **ערים הללו**. הימננס ללויס (שד"ך לו). לא טירין קטנים. לפי שכן ערי מקלט וציען שהם שם יישבו לנית מטס לרואחים (שם). ולא כרכים גדולים. לפי שמתקנצין שם מכל מקומות למסורה ומהא רגל גואל הדם מנזיה שם וארצו את הכוה' ויהרצו (שם). **עצירות בינוניות**. כלל חומה (שם). **אוהב כסף לא ישבע כסף**. אוהב מנאות לא יפגע מסן (קהלת ה ט). **מי שיכול להשמיע כל תהילתו**. ואין מי שיכול לספר את כולו לסיפק אין נראה לספר מדעתו אלא את שחקנו חכמים (תנ"יה יח). **אשר נואלנו** פירסם דאפטשנא (תענית א). **שחוטאין**. דכתיב טאלטו גבי מנאטו (שם). כי טוב יום בחצריך. כלומר ככר אמתת לפני טוב יום שאתה עומד בתלרי ועוסק במורה מאלף עולות שעתיד נקח שלמה להעלות דכתיב (מ"ב א' א) אלף עולות יעלה שלמה וגו' (שבת לו).



רבינו חננאל

שנאמר גלעד קרית פועלי און עקובה מדרם.

א"ר אלעזר שהיו עוקבים להרוג נפשות. ובשכם נמי שכיחי רצחנים שנאמר דרך ירצחו שכימה. חבר כהנים שהיו מתחברים גדודים להרוג כתבורת כהנים על הגרנות בחילוק תרומה. ואסין' אלו שש עיר מקלט קולטות לדעת ושלא לדעת והאי דכתיב ועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר אינן קולטות אלא לדעת. חברון היתה עיר מן השרפים ויהוה ירצח את הרשעים. ושינן תרתי קדש הוון. ואין עושין כערי מקלט דברים שגורמין להיות רגלו של גואל חסדא דהוה גריס יתיב בבי רב ולא הוה יכול שילתא א' למיקרב גביה דלא הוה שתיק פומיה מנרסא. סליק יתיב ארזא דבי רב פקע ארזא ושתיק ויכול ליה: אוהב כסף לא ישבע כסף זה מרע"ה שהיה אוהב המצות ולא היה שבע מהן. ומי אוהב בהמון לא תבואה. למי נאה להלן (ל) בהמון מי שכל תבואה שלו והיינו דא"ר אלעזר מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו למי נאה למלל גבורות ה' מי שיכול להשמיע כל תהלתו. (א) יהבו ביה רבנן עיניהו ברבא בריה דרבא (ז) ירושלמי (סוף פירקין) ה' דברים היה הבית האחרון חסר מן הראשון. ואילו הן. אש. וארץ. ואורים ותומים. ושמן המשחה. ורוח הקדש. אמר אבבי תיח צריך לפרסם עצמו. היך בר נש דחכם חדא מכילא וואל לאתר ואינן מוקרין ליה דהוא חכם תרתי מכילי צריך למימר לון חדא מכילא אנא חכים: רב אשי אמר כל אוהב ללמוד בהמון (לא) גלון תבואה. כרבי יוסי בר חנינא דאמר חרב (על) גלון הברים וגואלו. חרב על צוארי תיח שיושבין ועוסקין בתורה בד בבד ולא עוד כו'. רבינא אמר כל (האומר) (האובח) ללמד בהמון (לא) גלון תבואה. והיינו דאמר רבי הבה תורה למדתי מרובתי ומחבירי יותר מן ומתלמידי יותר מכולן: עומדות היו רגלינו בשערך ירושלים מי גרם להיות עומדות רגלינו במלחמה שערי ירושלים שהיו מצוינים בהלכה. וכן אמר הקביה לדוד טוב לי יום שאתה מתעסק בתורה בחצריך מאלף

^[1] מלוא מלמלאח דמותא לוחא כגמ' כדספריי: (ב) להלן. (ג) הוה קא גיכ גי' הערך עקב אהוסה: (ד) אולי חסר כולן ואלן כמ"ש כגמ' ורצנן כו': (ז) כ"ה הניסאס גיכ כע"י: